

Uchwała Nr 53/2024
Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego w Kielcach
z dnia 14 czerwca 2024 r.

w sprawie: przyjęcia stanowiska nr 28/2024 Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego w Kielcach w sprawie problemów funkcjonowania hutnictwa stali oraz działań ukierunkowanych na poprawę kondycji sektora.

Na podstawie art. 42. ust. 1 oraz art. 50 ust. 1 ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego (Dz. U. z 2018 r. poz. 2232, z późn. zm.) *uchwala się co następuje:*

§ 1

Wojewódzka Rada Dialogu Społecznego w Kielcach przyjmuje stanowisko nr 28/2024 Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego w Kielcach z 14 czerwca 2024 r. w sprawie problemów funkcjonowania hutnictwa stali oraz działań ukierunkowanych na poprawę kondycji sektora.

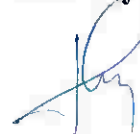
§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Prezydium Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego w Kielcach.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Józef Bryk

Przewodniczący
Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego
w Kielcach

Stanowisko nr 28/2024
Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego w Kielcach
z dnia 14 czerwca 2024 r.

w sprawie: problemów funkcjonowania hutnictwa stali oraz działań ukierunkowanych na poprawę kondycji sektora.

Wojewódzka Rada Dialogu Społecznego w Kielcach zajęła się trudną sytuacją w branży hutniczej. Z uwagi na znaczący wolumen zużycia energii elektrycznej oraz wysoki udział energii w kosztach przetworzenia hutnictwo jest wyjątkowo narażone na negatywne skutki wysokich cen energii. Wzrost cen energii elektrycznej ze średniego poziomu 380 zł/MWh w 2021 r. do 690 zł/MWh w 2023 r., przełożył się bezpośrednio na znaczne pogorszenie wyników finansowych w sektorze. Ponadto, przemysł stalowy czeka na ogromne inwestycje dekarbonizacyjne w ramach zielonej transformacji, których opłacalność jest uwarunkowana kosztem i dostępnością energii elektrycznej.

Obecne realia stawiają przemysł przed trudnymi decyzjami o zawieszeniu działalności, bądź nawet całkowitym jej zaprzestaniu. Podczas gdy globalne moce produkcyjne stali ciągle rosną, prognozuje się, że globalny popyt na stal pozostanie niski. Ekspansja mocy produkcyjnych jest prowadzona głównie przez kraje azjatyckie i Bliskiego Wschodu, które według szacunków stanowią około 75% wzrostu mocy produkcyjnych w 2023 r. Ryzyko przekierowania handlu do UE potęguje atrakcyjność unijnego rynku stali, który pozostaje głównym kierunkiem globalnego eksportu stali. Przy mniejszej liczbie innych rynków otwartych i dostępnych dla globalnych nadwyżek mocy produkcyjnych, UE jest naturalną alternatywą ze względu na swoje zalety pod względem ceny, wielkości i dostępu do rynku. Czynniki te, w połączeniu z trendami w konsumpcji kontyngentów taryfowych, wykazują utrzymującą się presję importową na rynek unijny, pogarszając tym samym sytuację konkurencyjną unijnych producentów stali. Lokalna produkcja stali ma kluczowe znaczenie z perspektywy zabezpieczenia bezpieczeństwa dostaw dla europejskich odbiorców.

Członkowie Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego w Kielcach, reprezentujący strony pracowników, pracodawców, strony samorządowej i strony rządowej, zostali zapoznani z uwarunkowaniami i wynikami funkcjonowania branży hutniczej oraz przedyskutowali wnioski i rekomendacje dotyczące poprawy warunków funkcjonowania przedsiębiorstw tej branży. W dyskusji podkreślano, iż wpływ na te warunki mają zarówno czynniki wewnętrzne o charakterze krajowym oraz europejskim, jak również zewnętrznej – w ujęciu międzynarodowym. Sytuację branży hutniczej oceniono jako trudną i wymagającą wielokierunkowego wsparcia.

Wojewódzka Rada Dialogu Społecznego w Kielcach przedstawia następujące wspólne stanowisko w sprawie problemów funkcjonowania hutnictwa stali oraz niezbędnych działań zaradczych:

1. Koszty energii elektrycznej ponoszone przez przemysł.

1.1. Wprowadzenie ceny pomostowej na poziomie nie wyższym niż 60 EUR/MWh dla firm przemysłowych, utrzymujących produkcję w Polsce.

Rozwiązanie zakłada wypłatę różnicy pomiędzy ceną rynkową a maksymalnym poziomem 60 EUR dla przemysłu, bez ingerencji w rynek energii. Taki poziom kosztów energii pozwoli utrzymać konkurencyjność europejskiego przemysłu energochłonnego. Po podjęciu decyzji o implementacji systemu w Polsce, konieczne będzie rozpoczęcie dialogu z innymi państwami członkowskimi w celu ustalenia jednolitych zasad wsparcia przemysłu, zapewniających równe warunki konkurencji w całej UE oraz uzyskanie notyfikacji w Komisji Europejskiej.

1.2. Przedłużenie programu na 2024 r. oraz zmiana Wytycznych TCFT zapewniająca wsparcie dla polskiego przemysłu.

Zgodnie z komunikatem z 20 listopada 2023 r. wprowadzającym zmiany w „*Tymczasowych kryzysowych i przejściowych ramach środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki po agresji Rosji wobec Ukrainy*” (C/2023/1188) (TCFT), Komisja Europejska przedłużyła możliwość przyznawania pomocy na zrekompensowanie wysokich cen energii i gazu w ramach Sekcji 2.4, do 30 czerwca 2024 r. Polski przemysł, szczególnie dotknięty wysokimi kosztami energii również powinien mieć możliwość skorzystania z dozwolonej przez Komisję pomocy publicznej w 2024 r. Program TCF finansowany jest z Funduszu Rekompensat Kosztów Pośrednich Energii (dochody z aukcji uprawnień do emisji). Dotychczasowy budżet przeznaczony na program nie został w pełni wykorzystany, zatem Fundusz ma zapewnione wystarczające środki na przedłużenie programu na kolejny okres.

Dotychczasowa formuła pomocy ustalona na poziomie wytycznych unijnych TCFT w zakresie sekcji 2.4 w kryzysowym 2022 r. oparta jest o różnicę cen pomiędzy rokiem 2023 a 2021, co ogranicza udział w programie w przypadku tych odbiorców, którzy wysokie koszty energii ponosili już w 2021 r. W związku z powyższym, zmiana unijnych wytycznych i wydłużenie ich obowiązywania poza obecny horyzont czasowych powinna także uwzględniać zmianę formuły naliczania pomocy, w szczególności sposób wyznaczania cen referencyjnych oraz kosztów kwalifikowanych.

1.3. Modyfikacja zasad wypłaty rekompensat dla sektorów i podsektorów energochłonnych, zapewniająca skrócenie terminu wypłaty środków oraz zaliczkową formułę części rekompensat.

Celem zapewnienia płynności finansowej przedsiębiorstwom hutniczym, postuluje się wcześniejszą wypłatę środków z funduszu rekompensat, najpóźniej do końca lipca. Skrócenie terminu wypłaty środków zostało dotychczas zastosowane jednorazowo w 2020 r., co skutecznie podtrzymało ciągłość funkcjonowania przemysłu w obliczu kryzysu związanego z pandemią i uratowała setki miejsc pracy. Proponujemy także wdrożenie od 2025 r. zaliczkowego systemu wypłaty rekompensat, dzięki czemu ich wysokość będzie lepiej odzwierciedlać aktualne trendy cen uprawnień do emisji, przekładających się na ceny energii elektrycznej.

1.4. Obniżenie opłaty jakościowej.

Określona wartość netto składnika jakościowego na 2024 r. wynosi 31,01 zł/MWh. Oznacza to prawie 30% wzrost względem 2023 r. oraz 230% względem 2022 r. Wzrost stawki wynika przede wszystkim ze znaczącego wzrostu kosztów pozyskiwania mocy bilansujących, w szczególności wprowadzenia nowej usługi – rezerwy zastępczej. Usługi te mają charakter zbliżony do usług finansowanych z opłaty mocowej.

Możliwość korzystania z obniżonej stawki jakościowej dla odbiorcy specjalnego wymaga obecnie spełnienia rygorystycznych kryteriów obejmujących m.in. bardzo wysoki udział kosztów energii w wartości produkcji sprzedanej, które spełnia jedynie kilka przedsiębiorstw w skali całego kraju. Dodatkowo sama formuła poboru opłaty jakościowej nie była zmieniana przez ostatnie kilkanaście lat, podczas gdy w tym czasie system elektroenergetyczny przechodził i nadal przechodzi fundamentalne zmiany.

Proponujemy zmiany zasad poboru opłaty jakościowej w dwóch wariantach:

- Wariant I: Obniżenie istniejących parametrów kryteriów uprawniających do skorzystania z obniżonej stawki opłaty jakościowej w ramach dotychczas przyjętego poziomu redukcji opłaty jakościowej dla odbiorcy specjalnego lub alternatywnie
- Wariant II: Dostosowanie sposobu poboru opłaty jakościowej, poprzez zróżnicowanie stawki dla określonych grup odbiorców, w oparciu o profil poboru (zasady na wzór stosowanych do opłaty mocowej).

Z punktu widzenia przemysłu, wybór jednego z dwóch powyższych wariantów uzależniony jest od uwarunkowań technicznych i prawnych związanych z pomocą publiczną.

1.5. Dostosowanie ulg w systemie wsparcia OZE i kogeneracji dla odbiorców przemysłowych poprzez stosowanie dwóch poziomów wsparcia (ulga 75% i 85%), zgodnie z unijnymi Wytycznymi CEEAG.

Na podstawie dotychczas obowiązujących regulacji odbiorcy przemysłowi mają prawo do ulg w opłacie OZE, opłacie kogeneracyjnej oraz prawo do obniżenia obowiązku umorzenia świadectw pochodzenia (tzw. zielonych i błękitnych certyfikatów). Wysokość ulg w kosztach systemu wsparcia OZE wprowadzonych w 2015 r. pozostaje niezmiennie zróżnicowana (20% / 40% / 85%) w zależności od osiąganego przez przedsiębiorstwo współczynnika energochłonności, tj. relacji kosztów energii do wartości dodanej brutto. Takie zróżnicowanie nie jest (ani nie było w przeszłości) wymagane w zakresie stosowania poprzednich Wytycznych EEAG. Relacja kosztów energii i wartości dodanej brutto w dużym stopniu zależy od formy działalności i stopnia zintegrowania przedsiębiorstwa. Stosowane obecnie kryteria mogą prowadzić również do sytuacji, w której podmioty działające w tych samych sektorach ponoszą różne koszty systemów wsparcia OZE. Zdarza się również, że ten sam podmiot kwalifikowany jest do różnej ulgi w różnych latach.

Zwracamy również uwagę, że brak implementacji do krajowego porządku prawnego zmienionych Wytycznych może grozić uznaniem pomocy przyznanej począwszy od 2024 r. za niedozwoloną. Ryzyko to dotyczy nie tylko hutnictwa, ale ponad 400 przedsiębiorstw, zużywających rocznie co najmniej 30 TWh energii elektrycznej. Proponujemy, aby poziom ulgi został ujednolicony i ustalony na poziomie maksymalnie dozwolonym przez Komisję Europejską. Zmiany te nie wiążą się z kosztami dla budżetu Państwa.

1.6. Wprowadzenie indywidualnych taryf sieciowych dla przemysłu od 2025 r.

Wprowadzenie indywidualnych taryf sieciowych dla przemysłu od 2025 r. zakłada możliwość stosowania obniżonych opłat za energię elektryczną dla przemysłu (na zasadach analogicznych do projektowanych w specjalnych strefach energetycznych, na obszarze całego kraju).

Obecny model alokacji kosztów dystrybucji nie odzwierciedla kosztów faktycznie generowanych przez danych odbiorców i zakłada ich niesprawiedliwy podział pomiędzy wszystkich odbiorców na danym terenie. W wyniku analizy przeprowadzonej przez ekspertów Politechniki Śląskiej wraz z Hutniczą Izbą Przemysłowo-Handlową (HIPH), przy użyciu standardowo wykorzystywanych do tego celu modeli rozptyłów energii wykazano, iż w przypadku dużych odbiorców energii udział w faktycznych kosztach dostarczania energii jest zdecydowanie niższy, niż wynika to z ponoszonych opłat. Szczególnie duże różnice w kosztach pojawiały się u odbiorców takich jak Celsa Huta Ostrowiec, gdzie usługi dystrybucji świadczone są na bardzo krótkim, wydzielonym odcinku sieci przeznaczonym do przyłączenia jednego odbiorcy do sieci przesyłowej PSE.

1.7. Wykorzystanie potencjału odbiorców przemysłowych w transformacji systemu elektroenergetycznego w kierunku niskoemisyjnym.

Obecne trendy rozwoju systemów elektroenergetycznych w Europie wskazują na istotną rolę rozwoju odpowiedzi strony popytowej. Zwiększanie udziału OZE w Europie do planowanych poziomów może być niemożliwe bez stosownej reakcji strony popytowej. Zbyt niskie ceny osiągnięte przez jednostki OZE na rynku mogą zniechęcić inwestorów do dalszej rozbudowy OZE. Występujące techniczne ograniczenia sieci przesyłowych i dystrybucyjnych uniemożliwiają przyłączenie nowych mocy. Wydaje się zatem, że w kolejnych latach w UE może zaistnieć akceptacja na wdrażanie dedykowanych programów DSR, rozumianych zarówno jako możliwość redukcji jak i zwiększania zużycia.

Z uwagi na wysoki, stabilny i przewidywalny stopień wykorzystania istniejącej infrastruktury oraz lokalizację zakładów energochłonnych blisko głównych węzłów sieci przesyłowej, odbiorcy energochłonni znacząco przyczyniają się do obniżania kosztów utrzymania standardów funkcjonowania i jakości KSE. Wysoki i stabilny pobór mocy zabezpiecza odbiór energii produkowanej np. z wiatru w okresie doliny nocnej oraz zabezpiecza odbiór energii z jednostek konwencjonalnych, które muszą pracować z pewnym minimum technicznym. Odbiorcy przemysłowi mogą również częściowo zapewniać możliwość ograniczania skutków ewentualnych deficytów/nadwyżek mocy (związanych z bilansowaniem KSE). Obecnie jednak działania te wiążą się z dodatkowymi kosztami i ryzykiem. Aktywny udział odbiorców energochłonnych w bilansowaniu i uelastycznieniu KSE powinien być zatem dobrowolny, powiązany z odpowiednimi mechanizmami wynagradzania.

Niezbędne jest również stworzenie odpowiednich warunków do rozwoju autoprodukcji przemysłowej poprzez liberalizację zasad dotyczących linii bezpośredniej oraz wprowadzenie zachęt dla wytwarzania energii w źródłach zlokalizowanych poza miejscem zużycia energii, opartych o preferencyjne traktowanie w zakresie opłat energii wyprodukowanej w trybie off-site.

1.8. Wsparcie procesu dekarbonizacji polskiego hutnictwa w ramach środków publicznych.

Proces transformacji w kierunku wytwarzania stali niskoemisyjnej jest procesem niezwykle złożonym, wymagającym jednocześnie utrzymania konkurencyjności. Bez stali nie jest możliwa realizacja długoterminowych celów klimatycznych Unii Europejskiej. Proces ten nie może przebiegać w izolacji, powinien być prowadzony we współpracy z rządem, sektorem energetycznym oraz podmiotami w działających w innych gałęziach, nie tylko przemysłu. Realizacja celów klimatycznych wymagać będzie zaangażowania dodatkowych środków publicznych, wspierających inwestycje w przemyśle.

2. Ochrony konkurencyjności krajowych hut.

2.1. Mechanizm CBAM

Mechanizm CBAM wraz z systemem EU ETS będą miały kluczowe znaczenie dla konkurencyjności unijnego hutnictwa stali. Głównym celem CBAM jest walka z tzw. ucieczką emisji (ang. *carbon leakage*) i zrównanie warunków konkurencyjnych dla unijnego przemysłu poprzez nałożenie na importowane wyroby opłat odzwierciedlających emisje wbudowane w te wyroby.

Aby mechanizm CBAM osiągnął swoje cele, konieczne jest szczególnie zadbanie o jego efektywność i szczelność. Bardzo istotna będzie rola organów celnych oraz krajowego organu odpowiedzialnego za CBAM (KOBiZE) w kontekście nadzoru nad przywozem wyrobów pod kątem możliwego obejścia środka. Ponadto kluczowe będzie również wypracowanie odpowiednich wartości domyślnych dla emisji wbudowanych dla okresu właściwego i ich bieżąca aktualizacja w okresie przejściowym, co powinno skutecznie zachęcać operatorów instalacji z krajów trzecich do mierzenia emisji rzeczywistych oraz do podjęcia wysiłków na rzecz ograniczenia emisji CO₂. Pod względem konkurencyjności na rynkach światowych, konieczne jest wprowadzenie rabatu eksportowego dla producentów unijnych eksportujących wyroby objęte CBAM do krajów trzecich, w których konkurowanie jest trudniejsze ze względu na brak lokalnych, ambitnych polityk klimatycznych.

Ponadto, istotne jest wycofanie skargi na CBAM złożonej przez Polskę w sierpniu 2023 r.

2.2. Unijne środki ochronne na wyroby stalowe.

Ostatni przegląd środków został zakończony przez Komisję Europejską w czerwcu 2023 r. i miał na celu zbadanie czy unijne środki ochronne powinny zostać zniesione po dwóch latach przedłużenia. Komisja uznała, na podstawie okoliczności i dostępnych informacji wcześniejsze zniesienie środków nie było uzasadnione, a prawdopodobny wzrost wielkości przywozu mógłby pogorszyć sytuację przemysłu Unii. Zgodnie z obecnym stanem prawnym, środki obowiązują do 30 czerwca 2024 r.

W dalszym ciągu utrzymują się czynniki uzasadniające nałożenie unijnych środków ochronnych na wyroby stalowe i ich przedłużenie. Czynniki te pozostają niezmiennione lub w niektórych przypadkach uległy nawet dalszemu pogorszeniu, są to m.in. rosnące globalne nadwyżki zdolności

produkcyjnych stali, lokalna nierównowaga podaży i popytu na wielu rynkach na całym świecie będąca zachętą do eksportu, globalny protekcjonizm oraz ograniczenia wynikające z Sekcji 232 w USA jako czynniki stale podtrzymujące ryzyko przekierowania handlu do Unii Europejskiej.

Zgodnie z rozporządzeniem Komisji Europejskiej w zakresie CBAM, dopiero od 1 stycznia 2026r. mechanizm CBAM będzie obowiązywać w formie obowiązku zakupu i umarzania certyfikatów CBAM.

Z tego powodu konieczne jest aktywne wsparcie przeglądu przez Komisję Europejską w celu przedłużenia unijnych środków ochronnych na wyroby stalowe na kolejny okres dwóch lat, tj. do 30 czerwca 2026 r. Podejście to jest zgodne z przepisami wskazującymi na maksymalną długość środków ochronnych w ramach WTO.

3. Wyzwań z zakresu ochrony środowiska.

3.1. Przyspieszenie i uproszczenie procedur administracyjnych dla decyzji środowiskowych i odpadowych wydawanych w procesie inwestycyjnym.

Obecnie zmiana lub uzyskanie nowych decyzji, takich jak decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach, decyzje sektorowe lub Pozwolenia Zintegrowane trwa min. 2-3 lata. Unijne cele w zakresie osiągnięcia neutralności klimatycznej do 2050 r. i rozwój gospodarczy zobowiązują przemysł do nowych inwestycji, w przypadku których długi czas oczekiwania na decyzje środowiskowe wiąże się z dodatkowymi kosztami i ryzykiem kar.

Przemysł stalowy jest także zobowiązany do wdrożenia Decyzji wykonawczej Komisji (UE) ustanawiającej konkluzje dotyczące BAT w odniesieniu do przetwórstwa metali żelaznych, co oznacza rozpoczęcie 4-letniego okresu dostosowawczego do nowych standardów. Wdrożenie wymaga podjęcia dodatkowych działań inwestycyjnych oraz formalnego procesu administracyjnego dostosowującego Pozwolenia Zintegrowane do konkluzji BAT.

Przyjęta w grudniu 2023 r. przez Radę UE i Parlament Europejski rewizja Dyrektywy o emisjach przemysłowych IED także zawiera nowe nieznanne wcześniej obowiązki, które będą przedmiotem badania podczas zmiany Pozwoleń Zintegrowanych. Przy bardzo długim czasie procedowania Pozwoleń, istnieje ryzyko całkowitej blokady procesu dostosowania się do nowych obowiązków.

Potrzebne są pilne działania po stronie administracji państwowej, które odblokują proces zmiany lub wydawania decyzji administracyjnych i ograniczą wprowadzanie nadmiarowych obowiązków oraz wprowadzą zmiany w przepisach dot. gospodarki odpadami i ochrony środowiska.

3.2. Wylączenie importu złomu z systemu SENT oraz ograniczenie eksportu złomu z Polski i z Unii Europejskiej.

Dostępność złomu stalowego to priorytet dla hutnictwa, w hutach elektrycznych EAF złom jest podstawowym surowcem, a dla hutnictwa zintegrowanego BF/BOF złom jest kilkunastoprocentowym dodatkiem. Złom w ujęciu biznesowym jest strategicznym i pożądanym surowcem wtórnym o wysokiej dodatniej wartości. Wywóz złomu poza UE jest zjawiskiem

wysoce niepożądanym, bo (1) powoduje zmniejszoną podaż wartościowego surowca do produkcji stali na rynku europejskim, (2) prowadzi do wywozu z UE już zdekarbonizowanego surowca, oraz (3) często oznacza produkcję stali przy niższych standardach środowiskowych aniżeli, gdyby ta produkcja miała miejsce w UE.

Wykorzystanie złomu żelaznego jako surowca wtórnego ma strategiczne znaczenie w produkcji zielonej stali i jest niezbędne dla szerokiego zakresu zastosowań i technologii kluczowych dla transformacji ekologicznej i cyfrowej, w tym energii odnawialnej, konstrukcji elektrycznych, zrównoważonych konstrukcji, pojazdów elektrycznych, aplikacje cyfrowe i w wielu innych obszarach.

Zgodnie z prognozą dostępności i zużycia złomu w przyszłości, opartą na transformacji technologicznej przemysłu stalowego w UE, ilość złomu żelaznego nie będzie wystarczająca na pokrycie potrzeb produkcyjnych. Z uwagi na powyższe, działania wspierające dostępność i jakość złomu żelaznego w UE mają kluczowe znaczenie dla skutecznej dekarbonizacji sektora stalowego.

22 lutego 2022 r. wprowadzony został w Polsce obowiązek stosowania systemu SENT w zakresie przywozu złomu do Polski, który spowodował wzrost kosztu importu i WNT złomu o dodatkowe kilka EUR za tonę i rezygnację wielu zagranicznych dostawców ze sprzedaży złomu do polskich hut. W związku z tym postulujemy zapewnienie lepszego dostępu do złomu poprzez wyłączenie importu złomu z systemu SENT.

Józef Bryk

**Przewodniczący
Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego
w Kielcach**

Stanowisko otrzymują:

1. Pan Donald Tusk –Prezes Rady Ministrów,
2. Pani Marzena Czarnecka - Minister Przemysłu,
3. Pan Jakub Jaworowski – Minister Aktywów Państwowych,
4. Pani Agnieszka Dziemianowicz-Bąk – Przewodnicząca Rady Dialogu Społecznego,
5. Wojewódzkie Rady Dialogu Społecznego.